

➤ **NOVELA ŠKOLSKÉHO ZÁKONA – SNĚMOVNÍ TISK Č. 829**

Rozšíření nároku na jazykovou přípravu nově i pro občany ČR s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka

V českých školách jsou kromě 100 000 žáků z ciziny další **tisíce dětí, které nemají dostatečnou znalost českého jazyka, přestože mají české nebo dvojí občanství**. Chybějící nebo nedostatečná podpora v jazyce se u těchto žáků projevuje horšími studijními výsledky, obtížemi u přijímacích a maturitních zkoušek a mnohonásobně častěji než u rodilých mluvčích i předčasnými odchody ze vzdělávání. Jazyková bariéra a nedostatečná podpora v jazyce brání dětem rozvinout jejich studijní potenciál – a to negativně ovlivňuje nejen je, ale i naši společnost, především ve smyslu jejich hrozícího sociálního vyloučení.

PROČ HLASOVAT PRO PŘIJETÍ ZÁKONA

➤ **(§ 20) PODPORA V ČESKÉM JAZYCE NOVĚ I PRO OBČANY ČR**

Novela rozšiřuje **nárok na bezplatnou jazykovou přípravu** i na dosud opomíjenou skupinu dětí s českým občanstvím, které mají „obdobné integrační potřeby“ jako cizinci. Jsou to:

- **děti českých rodičů, které od narození či dlouhodobě žily v zahraničí a jejich úroveň češtiny není po přestěhování do ČR dostatečná**
- **děti narozené v ČR rodičům s jinou státní příslušností, které doma mluví jiným jazykem.**

Dosud měli tito žáci a žákyně nárok jen na podpůrná opatření dle **§ 16** školského zákona. Ta ale nejsou dostačující pro děti, které potřebují intenzivnější výuku jazyka, a hlavně jsou podmíněna vyšetřením ve školském poradenském zařízení, což je nesystémové, nepružné a finančně velmi neefektivní. Jazykové přípravy se mohou účastnit, jen pokud to podmínky ve škole dovolí, ale v praxi se to většinou neděje.

➤ **(§ 20) ROZŠÍŘENÍ NÁROKU NA ÚPRAVU PŘIJÍMACÍCH ZKOUŠEK**

Novela také rozšiřuje nárok na **úpravu podmínek přijímacích zkoušek na střední školy i na žáky, kteří přišli do ČR v pozdějších ročnících základní školy (8. nebo 9. třída)**. Podle dosavadní právní úpravy mohli o **promínutí testu z českého jazyka a jeho nahrazení pohovorem** žádat jenom uchazeči, kteří absolvovali celou povinnou školní docházku v zahraničí. Pokud nastoupili do školy v ČR třeba i jen na několik měsíců v 9. ročníku, nárok ztratili. Výjimkou jsou ukrajinští držitelé dočasné ochrany, kteří mají nárok na základě Lex Ukrajina, i když se před konáním přijímacích zkoušek vzdělávali ve škole v ČR.

Uvedené změny v § 20 pomohou efektivněji zaměřit potřebnou podporu na 60 tisíc žáků a žákyň s nedostatečnou znalostí jazyka v základních školách*. Navrhovaná novela zároveň přispěje k zmírnění bariér na vstupu do středního vzdělání, kterým ročně čelí tisíce uchazečů, a ovlivní přístupnost středních škol v souladu s principem rovných příležitostí ve vzdělávání. Lépe dostupná podpora pro vícejazyčné děti pozitivně ovlivní také školní kolektivy a podpoří well-being žáků i jejich vyučujících.

**Z TĚCHTO DŮVODŮ DOPORUČUJEME
HLASOVAT PRO PŘIJETÍ ZÁKONA**

Jaké další kroky můžeme podniknout

POZMĚŇOVACÍ NÁVRH – ROZŠÍŘENÍ § 20 I NA STŘEDNÍ ŠKOLY

Novela školského zákona má významný přínos pro žáky s nedostatečnou znalostí jazyka v povinné školní docházce. Následující úprava § 20 by zajistila **rozšíření cílové skupiny také o žáky středních škol s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka**. Pro ty se v současné době – v reakci na velký počet přichodících uprchlíků z Ukrajiny – jazyková příprava realizuje na základě **Vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři**. Pro udržitelnost tohoto důležitého opatření je třeba jej zakotvit také přímo do školského zákona, a to **pozměňovacím návrhem § 20, odst. 9 takto**:

(5) (9) Pro žáky, kteří jsou dětmi osoby se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie, a kteří na území České republiky, kde taková osoba vykonává nebo vykonávala pracovní činnost v základním pracovněprávním vztahu nebo samostatně výdělečnou činnost, nebo na území České republiky studuje, anebo získala právo pobytu na území České republiky z jiného důvodu¹³⁾ dlouhodobě pobývají a kteří plní povinnou školní docházku podle tohoto zákona jsou přijati ke vzdělávání ve škole na území České republiky, zajistí krajský úřad příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy

a) bezplatnou jazykovou přípravu k jejich začlenění do základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků,

ZVÝŠENÍ PŘÍSTUPNOSTI STŘEDNÍCH ŠKOL

Střední školy jsou nedostatečně přístupné uchazečům, kteří potřebují podporu v jazyce. Samotné zajištění jazykové přípravy na středních školách není postačující, protože uchazeči s jazykovou bariérou se do středních škol často vůbec nedostanou. Kromě bariéry v podobě **jednotné přijímací zkoušky** je zásadní překážkou bránící úspěšnému vstupu do středního vzdělávání **chybějící jazyková příprava na přechodu mezi základní a střední školou pro mládež, která do České republiky přichází až po dokončení povinné školní docházky**. Intenzivní a systémově zajištěná podpora v podobě „nultého ročníku“ před nástupem na střední školu by výrazně zvýšila jejich šance na úspěšný vstup a setrvání ve vzdělávacím systému a získání vzdělání, které je adekvátní jejich studijnímu potenciálu.

*Odhad počtu žáků s neznalostí českého jazyka v ZŠ vychází z předběžných výsledků výzkumu "Vzdělávání cizinců ve školách a jeho dopad na úspěšné začlenění do české společnosti" Sociologického ústavu AV ČR a Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty (2024).